

Statsråden

SIVA - Selskapet for industrivekst SF
Postboks 1253, Pir-senteret

7462 TRONDHEIM

Deres ref

Vår ref
06/207-1 JEA

Dato
30. januar 2006

Statsbudsjettet 2006 - Kap. 552, post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling: Programmer og satsinger i regi av SIVA

Referansenr. 06/200 002

I Innledning

Budsjettrammene som fremgår av dette brevet er i henhold til Stortingets bevilgningsvedtak for 2006. Den samlede bevilgningen over kap. 552, post 72 for budsjettåret 2006 er 319 mill. kr, hvor andelen som stilles til rådighet for SIVA er på 65,8 mill. kr. Oversikt over den samlede rammefordelingen på denne budsjettposten følger av vedlegg 1.

Vedlagt følger også oversikt over fordelingen av midlene over kap. 551, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling som tildeles fylkeskommunene gjennom egne brev (vedlegg 2). Bevilgningen til næringsrettede utviklingstiltak som kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, kap. 551, post 61 vil bli fordelt senere gjennom egne brev til fylkeskommunene.

Kommunal- og regionaldepartementet ønsker en bedre synliggjøring av bruken og resultatene av de distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene over departementets budsjettområde. I løpet av 2005 er det derfor arbeidet med å konkretisere en målstruktur og utvikle et sett av felles årlige rapporteringskrav for bruken av de distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene på tvers av virkemiddelaktører og budsjettposter på statsbudsjettet. Endringen skal bidra til at den samlede innsatsen innenfor distrikts- og regionalpolitikken (programområde 13.50 i statsbudsjettet) blir

bedre synliggjort, og den skal gi et bedre grunnlag for både læring og resultatvurdering på tvers av aktører og forvaltningsnivå. Valg av målstruktur er en viktig del av arbeidet med å forbedre mål- og resultatstyringen av departementets midler.

II Overordnede distrikts- og regionalpolitiske mål og strategier

De overordnede målene for regjeringens distrikts- og regionalpolitikk er definert i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) Om endring av St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet 2006.

Regjeringen vil gjennomføre et distriktpolitisk løft. Målet er å legge til rette for likeverdige levekår og økt verdiskapning i hele landet slik at folk kan gis reell valgfrihet med hensyn til bosted. Regjeringen er opptatt av å sikre at det blir tatt distriktpolitiske hensyn i sektorpolitikken og har derfor en klar målsetting om bedre samordning av den brede distrikts- og regionalpolitikken. Regjeringen vil våren 2006 legge fram en egen stortingsmelding om distrikts- og regionalpolitikken.

Regjeringen ønsker å øke verdiskapingen på grunnlag av regionale fortrinn. En sterk og sunn kommuneøkonomi er en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet og avgjørende for kommunenes evne til å bidra til utvikling av lokalt næringsliv.

Mesteparten av økningen av bevilgningene innenfor den smale distrikts- og regionalpolitikken er lagt på midlene til regional utvikling i regi av fylkeskommunene. Midlene forutsettes å øke Innovasjon Norges handlingsrom når det gjelder bruk av investeringstilskudd, bedriftsutviklingstilskudd og etablererstipend. Regjeringen mener gjeninnføring av ordningen med kommunale næringsfond er et viktig grep for å stimulere lokalt initiativ, nyskaping og lokal verdiskaping.

Regjeringen vil sette i gang flere satsinger der departementet forutsetter at virkemiddelaktørene vil få viktige utviklings- og driftsoppgaver:

En egen satsing på småsamfunn vil både ha fokus på gode tjenester, velferdstilbud og attraktive lokalsamfunn, og på å utløse nye muligheter for næringsutvikling.

Regjeringen vil at kvinner og ungdom skal ha muligheter til å skape egne arbeidsplasser nær hjemstedet sitt og vil avsette midler til tiltak som skal stimulere skaperevne og entreprenørskap hos kvinner og unge. Økte midler vil forsterke pågående satsinger hos virkemiddelaktørene og legge grunnlag for eventuelle nye prosjekter.

Kvinner og unge vil også være viktige målgrupper under en forsterket satsing i skjæringspunktet mellom kultur og næring i distriktene. Regjeringen viser til at det er satt i gang en rekke lovende tiltak og at det pågår mange interessante forsøk rundt i

landet for å utvikle lokale, kulturelle tradisjoner, spesielle kunstnermiljø og særlige naturgitte eller andre ressurser i økt næringsmessig sammenheng. Regjeringen mener derfor at det er et stort potensial for videre næringsutvikling innenfor denne sektoren som med en fellesbetegnelse ofte kalles kulturbaserte næringer. Det legges her opp til en satsing mellom flere departementer samt fylkeskommuner og aktuelle virkemiddelaktører.

Regjeringen ønsker en helhetlig nordområdesatsing. Utsiktene til en omfattende petroleumsvirksomhet i Barentshavet bringer Nordområdene i fokus. Dette vil potensielt ha store virkninger på bl.a. næringsutvikling og utviklingen av det nordnorske samfunnet.

Departementet forventer at de nasjonale aktørene har et aktivt forhold til regionalt nivå både i forhold til de strategiske prosessene som fylkeskommunen har hovedansvaret for, og som mulig operatør for regionale satsinger. Departementet vil også gå inn i en nærmere dialog med aktørene om konkretisering og operasjonalisering av de satsinger som er nevnt over.

III Mål for KRDs særskilte midler til distrikts- og regionalpolitikk.

Innenfor de overordnede målene for distrikts- og regionalpolitikken har departementet konkretisert en helhetlig målstruktur for de distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene over KRDs budsjett. Hovedmålene er:

- 1. Økt tilvekst, sysselsetting og internasjonalt konkurransedyktig næringsliv gjennom næringsutvikling, innovasjon og entreprenørskap, geografisk differensiert og i hovedsak innenfor det distriktpolitiske virkeområdet.*
- 2. Gode lokale og regionale rammebetingelser for næringsliv og befolkning, geografisk differensiert og i hovedsak innenfor det distriktpolitiske virkeområdet.*
- 3. Utvikle attraktive regioner og sentra for befolkning og næringsliv, geografisk differensiert og i hovedsak innenfor det distriktpolitiske virkeområdet.*

Både under hovedmål 1, 2 og 3 skal virkemidlene blant annet brukes til å møte omstillingsutfordringer i områder med ensidig næringsstruktur og små arbeidsmarkeder gjennom ulike typer nærings- og samfunnsrettet innsats. Det internasjonale arbeidet er en gjennomgående aktivitet innenfor alle målene. Innenfor disse målene skal det gis et særskilt fokus på målgruppene kvinner og unge. Særskilte tiltak mot innvandrere og miljø skal også synliggjøres. Midlene til distrikts- og regionalpolitikk på Kommunal- og regionaldepartementets budsjett skal i hovedsak brukes innenfor det distriktpolitiske virkeområdet. Midler som blir benyttet utenfor virkeområdet skal være del av en særlig regionalpolitisk innsats for å utløse potensial i alle deler av landet.

IV Om bruken av kap. 552, post 72

Midlene over kap. 552 post 72 skal generelt nyttes på områder og satsinger der det er formålstjenlig med overordnet, nasjonal koordinering, der nasjonale fellesløsninger for regional utvikling vil være kostnadseffektivt, til utvikling av nye virkemidler og arbeidsmetoder og til spredning av kunnskap og erfaringer. Midlene skal i hovedsak brukes innenfor virkeområdet for de distriktpolitiske virkemidlene. Unntak for bruk av midler innenfor virkeområdet må gis en særskilt begrunnelse og sees i sammenheng med målet om å utvikle vekstkraftige regioner. Det vises til utfyllende omtale i retningslinjene for posten.

I hovedsak vil bevilgningen gå til programsatsinger og utviklingstiltak i regi av Innovasjon Norge (IN), Selskapet for industrivekst (SIVA), Norges forskningsråd og noen andre aktører. Disse satsinger og tiltak hører inn under hovedmål 1 for distrikts- og regionalpolitikken.

Midlene til tiltak og programmer i regi av SIVA fordeler seg på følgende arbeidsmål under hovedmål 1: *Økt tilvekst, sysselsetting og internasjonal konkurransedyktig næringsliv gjennom næringsutvikling, innovasjon og entreprenørskap, geografisk differensiert og i hovedsak innenfor det distriktpolitiske virkeområdet*

Arbeidsmål	Innsatsområde	Ramme 2006
Arbeidsmål 1.1 Utvikle lokale og regionale næringsmiljø og innovasjonssystemer som gir bedre vilkår for innovasjonsbasert verdiskaping. Innsatsen tilpasses regionale utfordringer.	Næringshager	29,0 mill.
	Kvinnelige gründere i næringshagene	3,0 mill.
	Inkubatorprogrammet	18,0 mill.
	Regionalisering og nettverk	5,8 mill.
Arbeidsmål 1.2 Øke innovasjonsevnen og –takten i etablerte bedrifter. Innsatsen tilpasses regionale utfordringer.		
Arbeidsmål 1.3 Øke omfanget av lønnsomme etableringer. Innsatsen tilpasses regionale utfordringer	Industriinkubatorer	10,0 mill.
Totalt		65,8 mill.

Departementet ser svært positivt på det gode samarbeidet mellom virkemiddelaktørene av både strategisk og operativ karakter som bl.a. programarbeidet knyttet til NCE har bidratt til å utvikle. KRD håper dette kan styrkes ytterligere i tiden framover.

Etter at Norwegian Centres of Expertise (NCE) nå er utlyst, legges det opp til å gi inntil 6 kandidater NCE-status i 2006. Midler til NCE over KRDs budsjett overføres til Innovasjon Norge. Satsingen skal bidra til å nå KRDs hovedmål 1, og årlig rapportering

fra IN skal følge rapporteringskrav knyttet til hovedmål 1. Prosjektporteføljen skal imøtekomme uttrykte innovasjons- og regionalpolitiske ambisjoner, og erfaringer fra de utvalgte prosjektene skal bidra til utvikling av politikk på feltet.

Midlene blir gitt SIVA som tilskudd uten tilbakebetaling. Virkemiddelaktørene gis fullmakt til å fastsette hvilket år tilsagn til ulike prosjekter skal gis, hvor lenge et tilsagn skal gjelde, behandle søknader om forlengelse av tilsagn og bevilge ubenyttede midler til nye tiltak i tråd med de mål Stortinget har satt for bevilgningen. Dette innebærer at ubenyttede midler i 2006 kan overføres til senere år. Dersom det blir overført store beløp fra år til år, vil dette kunne få konsekvenser for senere års bevilgninger.

Retningslinjene for både kap. 551, post 60 og kap. 552, post 72 er revidert med bakgrunn i nødvendige oppdateringer og presiseringer. Dette gjelder blant annet retningslinjenes forhold til bestemmelser i EØS-avtalens regional- og statstøtteregulativ. De viktigste endringene for øvrig er knyttet til overordnede målformuleringer og krav om revisorattesterte regnskap fra tilskuddsmottakere. De reviderte retningslinjene vil gjelde kun for 2006, siden nye retningslinjer vil tre i kraft fra 1.1.07. Disse vil bli utarbeidet med utgangspunkt i EUs nye regional- og statstøtteregulativ som ble vedtatt 21. desember 2005. Som følge av endret regulativ vil også de geografiske virkeområdene for de distriktpolitiske virkemidlene bli endret fra og med 1.1.2007. De reviderte retningslinjene til kap. 552, post 72 er lagt ved brevet som vedlegg 3.

Midlene utbetales i tre like rater fordelt over budsjettåret (ca. 01.02, 01.06, 01.10).

Departementet legger vekt på en tydeligere profilering av resultatene av distrikts- og regionalpolitiske programmer og satsinger og vil diskutere dette med de nasjonale virkemiddelaktørene.

V Resultatkrav og rapportering for program gjennomført i regi av SIVA

KRD viser til ny helhetlig målstruktur og rapporteringssystem for kap. 13.50 gjeldende fra 01.01.06.

SIVA bes i årsrapporten om å gi en vurdering av måloppnåelse inkludert målgrupper, for midler fra Kommunal- og regionaldepartementet i forhold til KRDs hovedmål 1. SIVA bes også om å kommentere programvirksomhetens forankring i regionale utviklingsplaner og samspill og samfinansiering med andre satsinger (kommunale, regionale, nasjonale og internasjonale) i fylker/regioner.

I forbindelse med årsrapporten ber departementet SIVA oversende elektronisk en sammenstilling av informasjonen i henhold til KRDs rapporteringskrav for 2006 gitt i vedlegg 4a. Rapporteringskrav oversendes også elektronisk.

Når det gjelder rapportering av aktiviteter som omfatter programmer og satsinger finansiert over kap. 552, post 72 for 2006 viser vi til aktivitets- og ressursindikatorer under KRDs hovedmål 1 (vedlegg 4a). Departementet har behov for å registrere ressursinnsats og aktivitet på primærkommunenivå. SIVA skal rapportere innsats på primærkommuner der innsatsen har et entydig nedslagfelt. I fellessatsinger og satsinger der sluttbruker ikke kan registreres på geografi, har vi bedt om at Innovasjon Norge, i samarbeid med SIVA, Forskningsrådet, fylkeskommunene og departementet, utvikler et opplegg for å registrere geografinedslaget til denne type satsinger i etterkant. Et slikt opplegg må være ferdigstilt til 01.08.06. Når det gjelder geografiregistreringer, viser vi til definisjoner gitt i vedlegg 4b.

Styringsdialog knyttet til kap. 552, post 72

Departementet viderefører styringsdialogen i form av to styringsmøter i 2006. Det første møtet er satt til **7. juni 2006** på Stord, og skal i hovedsak fokusere på:

- Rapportering for foregående år. Frist for årsrapport: **28.04.2006**
- Forslag om videreføring, oppskalering, nedskalering eller utfasing av programmer i 2007. Forslaget skal begrunnes i programmenes bidrag til departementets distrikts- og regionalpolitiske mål. Forslaget skal også synliggjøre konsekvenser og prioriteringer ved uendrede, økte eller reduserte rammer. Frist: **28.04.2006**

Det andre møtet om høsten skal i hovedsak fokusere på:

- Statusrapport: Vi ber om at SIVA oversender en kort statusrapport om gjennomførte tiltak og bruk av midlene i henhold til dette brevet med frist **15.10.2006**.
- Budsjettet for år 2007 med utgangspunkt i KRDs målstruktur.
- Budsjettinnspill for år 2008 med utgangspunkt i KRDs målstruktur. Vi ber om at SIVA, i henhold til rapporteringskalenderen oversender en skisse til store nye satsinger for 2008 som grunnlag for diskusjon på halvårsmøtet innen **15.10.2006**.

Om programmene

Næringshageprogrammene

Målet med næringshageprogrammene er å stimulere til utvikling av nye arbeidsplasser innenfor kunnskapsintensive næringer i distriktene gjennom å tilby infrastruktur og utviklingsmiljøer til personer med høy kompetanse. SIVAs oppgave er å være kvalitetssikrer og nettverkskoordinator for satsingen, ved siden av å delta i finansieringen av den enkelte næringshage gjennom en utviklingsavtale.

KRD legger til grunn at SIVA starter opp et nytt næringshageprogram innenfor en ramme på 5 år i 2006. Det nye programmet må bygge på de erfaringene som er høstet gjennom den første programperioden. Det vises i denne sammenheng både til egne

undersøkelser og til evalueringer gjennomført på bestilling fra KRD. Programmet skal utvikle videre nyskapingselementet i en del av de eksisterende næringshagene og komplettere det etablerte nettet av næringshager. Utviklingstilskuddet skal benyttes til tiltak som fremmer innovasjon og nyskappingsaktivitet.

Innenfor rammen av den nye næringshagesatsingen legger KRD til grunn at SIVA starter opp minimum 10 nye næringshager i løpet av 2006 og 2007. Før etablering av en næringshage forutsettes det at det er gjennomført et forprosjekt som kan dokumentere grunnlaget for etableringen. Tilskuddsperioden til den enkelte næringshage settes til maksimalt 4 år.

Innenfor rammen av det nye næringshageprogrammet er det gitt rom for at noen av de etablerte næringshagene også kan få et utviklingstilskudd utover den første 5-årsperioden. Nivået på utviklingstilskuddet for de eksisterende næringshagene må ligge på et lavere nivå enn for de nye næringshagene, og må være tildelt på bakgrunn av forhåndsbestemte kriterier. Kriteriene for tilskudd utover ordinær tilskuddsperiode utarbeides av SIVA og må være godkjente av KRD før nye utviklingsmidler kan gis. Målsettingen må være at de eksisterende næringshagene i løpet av programperioden skal bidra til økt nyskappingsaktivitet i bolig- og arbeidsregionen og til vekst i antall kunnskapsintensive bedrifter og i økt lønnsomhet og sysselsetting til de eksisterende kunnskapsintensive bedriftene i næringshagene.

Når det gjelder utviklingsavtalene for næringshagene etablert i første programperiode, legger KRD til grunn at SIVA dekker inn alle sine restforpliktelser innenfor rammen av bevilgningen for 2006.

Det er for 2006 også satt av midler til en egen kvinnerettet satsing i næringshagene. Med en kvinneandel på nærmere 40 %, tyder dette på at det er skapt et positivt miljø hvor også kvinner kan utvikle sine bedriftsidéer. For ytterligere å stimulere kvinner til å satse på egne idéer gjennom bedriftsetableringer, anmodes SIVA i samarbeid med næringshagene og koordinert med inkubatorsatsingen, til å utarbeide et konkret programinnhold hvor hovedmålet er å legge til rette for flere bedriftsetableringer for denne gruppen. Programbeskrivelse med mål og resultatkrav må foreligge innen 8. mars 2006.

Inkubatorprogrammet

Programmet skal bidra til utvikling av vekstkraftige regioner ved å stimulere innovasjonsmiljøer og kunnskapsintensiv næringsvirksomhet gjennom utvikling og etablering av inkubatorer. Etableringene skal sikre nye kunnskapsbaserte bedrifter i oppstartsfasen gunstige rammebetingelser gjennom å tilby faglig rådgivning, kompetansenettverk og andre viktige innsatsfaktorer til en kostnad tilpasset bedriftens økonomiske evne.

For 2006 mottar SIVA tilskudd fra både NHD og KRD til finansiering av inkubatorprogrammet. KRDs andel går til finansiering av inkubatorene utenfor universitetsstedene og til finansiering av distribuerte inkubatorer.

Til videreføringen av inkubatorprogrammet må SIVA i løpet av 1. halvår 2006 utarbeide forslag til kriterier og resultatkrav for videreføring ut over 2006.

Industriinkubator

En industriinkubator skal bidra til utvikling av innovasjonsmiljøer og kunnskapsintensiv næringsvirksomhet i industriområder med omstillings- og nyskappingsbehov. En industriinkubator skal springe ut av en eksisterende bedrift eller industrimiljø, der målet er å skape knoppskyting fra eksisterende aktivitet. Bedriften skal tilby lokaliteter og må forplikte seg til å sette av kapital, nettverk og personell til rådighet for en periode. Målsetningen er å etablere 10 nye vekstkraftige bedrifter i løpet av 5 år for hver industriinkubator som etableres.

Det skal tas sikte på å etablere 3 nye prosjekter i løpet av 2006. Det forutsettes at SIVAs andel av egenkapitalen skal være under 50 %. Departementet aksepterer at rammen til en enkelt industriinkubator kan økes til inntil 3 mill. kr.

Regionalisering og nettverk

Regionalisering er SIVAs organisering av innovasjonsaktiviteter i den enkelte region. Departementet forventer at SIVA arbeider videre med fornyelser og operasjonalisering av partnerskapsavtaler og med deltakelse i regionale møter, nettverkssamlinger og innovasjonsselskaper. Departementet vil fortsatt understreke behovet for et nært samarbeid med fylkeskommunene og det regionale partnerskapet.

Nettverk er aktivitet for å styrke samhandling og kvalitet i samhandling mellom innovasjonsselskapene samt bidra til å styrke deres rolle i en regional og nasjonal verdiskaping. Departementet forventer at SIVA gjennomfører samlinger og tiltak for videreutvikling og styrking av innovasjonskompetansen i nettverkene mellom regionale innovasjonsmiljø og kompetanse- og FoU-miljø.

VI Oppfølging og kontroll

Det skal føres eget regnskap for bruken av midlene. Regnskapet skal føres slik at det til enhver tid går fram hvilke aktører og hvilke prosjekter som er tildelt midler og hvor mye. Både departementet og Riksrevisjonen kan til enhver tid be om innsyn i bruken av midlene.

Det svært positivt at virkemiddelaktørene gjennomfører egne evalueringer av egne satsinger og programmer i samarbeid med departementet. Kravet til evalueringer er

forankret i økonomireglementet (§ 16) og er en viktig del av arbeidet med å korrigere innretning, omfang m.v. på tiltakene. Kommunal- og regionaldepartementet vil arbeide videre med spørsmål om hvordan mål og rapporteringssystemet skal utnyttes bedre i lærings- og styringsøyemed. Departementet ønsker i samarbeid med virkemiddelaktørene å videreutvikle felles indikatorer for evalueringer av midler under programområde 13.50.

Med hilsen

Åslaug Haga

- Vedlegg:
1. Rammefordeling kap. 552, post 72
 2. Fordeling av midler over kap. 551, post 60
 3. Oppdaterte retningslinjer for kap. 552, post 72
 - 4a. Rapporteringsskjema for kap. 552, post 72
 - 4b. Definisjoner

Kopi til:

Innovasjon Norge Hovedkontoret

Kunnskapsdepartementet

Norges forskningsråd

Nærings- og handelsdepartementet

Plan- og administrasjonsavdelingen

Riksrevisjonen